

I MENNESKERETTIGHETENES ÅR

Den norske kirkes biskoper vedtok på sitt møte i november 1968 å sende et brev til menighetene og prestene om den nestekjærlighetens tjeneste Kristi kirke på en særskilt måte er satt til å øve idag. Med denne historiske uttalelse har også Den norske kirke sluttet opp om den appell om innsats for sosial rettferdighet og internasjonal forståelse som i de siste år har lydt så sterkt og klart i den verdensvide, økumeniske sammenheng, — vi sikter til det annet Vatikan-konsils dekret om «Kirken i verden av idag», pave Paul VI's rundskriv «Folkenes fremskritt», verdenskonferansene om kirke og samfunn (Genève 1966), teologi og samfunn (Zagorsk 1968) og kirke og utviklingshjelp (Beirut 1968) samt — sist, men ikke minst — Kirkenes Verdensråds sjerde generalforsamling (Uppsala 1968). Også på den generalforsamling — den femte i rekken — Det lutherske verdensforbund skal holde i Brasil i 1970, vil disse spørsmål bli viet stor oppmerksomhet. Deres relevans for den kristne verdensmisjon er evident. — Red.

Bispemøtet 1968 har ikke kunnet være sammen uten også å drøfte hele den situasjon som menneskeheten befinner seg i. Selv i dette menneskerettighetenes år har vi opplevd så mange grove krenkelser av disse rettigheter, at det må kalle kirkens kvinner og menn til selvransakelse og til ny gjennomtenkning av kirkens oppgaver i vår tid.

Kirken kan ikke stå likegyldig overfor vold, urett og nød. Den forvalter et budskap om en Skaper som ga oss denne jord for at vi skulle utnytte dens rikdommer til glede for alle mennesker, om en Herre som solidariserer seg med de fattige, de undertrykte og de utstøtte, om en Frelser som døde for at alle mennesker skulle bli frigjort fra synden som binder oss i egenkjærlighet, fri til å leve i samfunn med Ham, fri til å gi våre liv i tjenesten for vår neste. Vi må derfor på ny spørre hva Kristi kirke her hjemme og ute kan gjøre for å lindre menneskelig nød, stanse overgrep-

ene mot nasjoner, folkegrupper og individer og endre de samfunnsforhold som holder menneskene nede i uverdige sosiale forhold. Vi må spørre hva kirken kan gjøre for å få slutt på opprustningen og krigens blodsutgydelser og bidra til at jordens ressurser kan bli utnyttet til fordel for alle og ikke til gevinst for de få.

Å se og virkeliggjøre Guds vilje i verden i dag er ikke lett. Store og små diktaturstater fortsetter med å undertrykke grunnleggende menneskerettigheter upåvirket av selv de klareste opinionsyttringer. Stormakter synes villige til overgrep mot andre nasjoner så snart de ser sine egne interesser truet. Diskriminering på grunn av hudfarge, religion eller stammetilhørighet fortsetter til tross for høytidelige erklæringer fra internasjonale organer. Mennesker idømmes langvarige fengelsstraffer og blir utsatt for tortur for sin tros skyld. Sult og fattigdom herjer selv om alle er enige om å bekjempe den. Kristne kirker og enkeltmennesker er så bundet av tradisjoner, maktstrukturer og hensynet til egen sikkerhet, at de ofte unnskylder og forsvarer uretten i stedet for å bekjempe den. Men meget av nøden i verden skyldes ikke menneskers ondskap, men manglende innsikt og erfaring, og kirken på sin side har ikke spesiell sakkynndighet når det gjelder å finne de praktiske og økonomiske løsninger som best kan sikre en utjevning av kløften mellom de rike og fattige land.

Hindringer og vanskeligheter kan likevel ikke lamme kirken. En taus kirke betyr en kirke som aksepterer det bestående. Det kan kirken ikke, uansett under hvilke vilkår den lever. Vi er i Hans tjeneste som en gang skal komme og dømme, ikke bare den enkelte, men også alle samfunnsstrukturer, alt det vi i vår menneskelige ufullkommenhet har bygget, og i stedet opprette sitt fullkomne rike. Guds kirke må være på vandring mot den fremtid og i tjeneste hos den fremtidens Herre.

Derfor må vi si klart fra at maktpolitiske eller strategiske overveielser kan aldri rettferdiggjøre inngrep i andre folks selvbestemmelsesrett.

Hensynet til en folkegruppe kan aldri rettferdiggjøre undertrykkelse av en annen. Hensynet til ro og orden kan aldri rett-

ferdiggjøre vilkårlig rettsbehandling. Hensynet til opprettholdelse av et politisk eller økonomisk system kan aldri rettferdiggjøre knebling av den fulle yrings- og religionsfrihet. Hensynet til dem som i dag sitter med kapital, kunnskap og erfaring nok til å utnytte jordens rikdommer, kan aldri rettferdiggjøre utbytting av billig arbeidskraft eller urimelig utnyttelse av andre lands og folks ressurser.

At nøden ikke kan fjernes, fritar oss ikke fra å lindre den. At samfunnet ikke kan gjøres fullkomment, fritar oss ikke fra å forbedre det. At folkegrupper og enkeltmennesker i kampen for en rettferdig samfunnsorden vil stå overfor vanskelige avgjørelser, som ofte må fortone seg som valg mellom flere onder, fritar dem ikke fra å handle. Det fritar heller ikke kirken fra i hver enkelt situasjon å hjelpe mennesker i deres valg så langt dens innsikt i Guds ord og menneskenes situasjon rekker.

Den kristne kirke står ikke maktesløs i kampen. Gjennom hele kirkens historie har kvinner og menn lydt sin Herres ordre og dratt ut fra sitt eget land for å leve og virke blant andre folkeslag. De har spredd kunnskap om den Herre for hvem der ikke er jøde eller greker, de har lindret menneskelig nød og de har ved hele sin innsats skapt forutsetningen både for en heving av levestandarden og den folkenes frigjøring som vi har opplevd så mange steder. Denne innsats må forsterkes i tiden som kommer. Evangeliet er ennå ungt og virkekraftig. Særlig etter siste krig har også en rekke kirkelige organer tatt aktiv del i arbeidet for å komme nødstedte mennesker til hjelp, og med mot, fantasi og offervilje har de maktet å bryte gjennom stengte grenser. I samarbeid med andre kirker og internasjonale kirkelige organer har også vår kirke kunnet bidra til at Guds krav og Guds tilbud har lydt der verdens statsmenn har kommet sammen for å søke sine løsninger.

Tiden er nå kommet til langt større ofre. Vi lever i et land hvor vi takket være fedrenes slit og kamp har kunnet utjevne mange av fortidens motsetninger og skapt grunnlag for bred velstand og utvidet omsorg. Vi har ofret av våre midler for å hjelpe andre, men vi har bare gitt av vår overflod. Nå må vi spørre om

vi ikke langt mer radikalt må la selv hensynet til vår egen fortsatte velstandsutvikling vike dersom det kommer i konflikt med de fattige lands bestrebelser på å oppnå en raskere og sunnere økonomisk vekst. Før det blir for sent, må menneskeheten nå fram til rettverdige samfunnssystemer.

Kirkens fremste våpen i kampen er og blir Guds ord. Det skal forkynnes til tidens mennesker, makter og myndigheter. Det skal forkynnes til bot og omvendelse, til selvprøvelse og til tjeneste for medmennesker.

Vi kaller først og fremst våre prester til å forkynne klart også hva Bibelen sier om den kristne forvaltertanke og om nestekjærlighetens krav.

Vi kaller våre unge til å finne sin plass, ute eller hjemme, i kamp for en nestekjærlighetens verden.

Vi kaller dem med innsikt i økonomi, produksjon og handel til intenst å arbeide med spørsmålet om hvordan verdens samlede ressurser kan nyttiggjøres bedre og fordeles mer rettferdig.

Vi kaller våre politikere til alvorlig å overveie en ny prioritering av hele vårt samfunns ressurser, hvor nasjonale egeninteresser i større grad får vike for hensynet til de fattige folkeslag.

Vi kaller våre statsmyndigheter til aktivt å arbeide for en internasjonal rettsorden, som kan hindre utbytting og undertrykkelse innenfor hver enkelt stat og i forholdet mellom stater.

Vi kaller hele vårt folk i dette menneskerettighetenes år, til bønn om at den allmektige Gud, verdens Herre, må gi visdom til alle dem som gjerne vil det gode, men ikke vet vei, at Han må gi styrke til dem som lider og til dem som kjemper for rettferd og fred, at Han må røre ved samvittighetene til dem som misbruker sin makt og at Han må skape ny offervilje hos alle oss som vet vi kunne gjøre så meget mer for Hans sak. Vi kaller til bønn om at Guds vilje må skje her på jorden som i himmelen.

*Fridtjov Birkeli,
Tord Godal,
Dagfinn Hauge,*

*Kaare Støylen,
Monrad Norderval,
Alex Johnson,*

*H. E. Wisløff,
Per Juvkam,
Olav Hagesæther.*